

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Inleiding

In deze dienst,
waarin we ambtsdragers bevestigd hebben
en een pastoraal bezoeker hebben geïnstalleerd,
hebben we zojuist gelezen
weer verder uit de geschiedenis van David
en daarna hebben we gezongen
lied 968 - De Ware kerk des Heren.

En ik kan me zo voorstellen
dat je dat lied zojuist
met wat verbazing hebt gezongen.

Je verwacht
na de schriftlezing
en voor de preek
toch een lied dat enigszins aansluit bij wat er is gelezen,
en welke aansluiting is er nu te vinden
tussen David die nu definitief voor Saul op de vlucht moet slaan
en een lied dat spreekt over de kerk als de bruid van Christus.

Ik moet ook zeggen ...

... als het vandaag geen bevestigings- en installatiedienst was geweest,
dan denk ik niet dat ik ooit op het idee was gekomen
om überhaupt dit lied te laten zingen
in een dienst waarin de preek
over dit verhaal van David en Jonathan gaat.

Dit lied is voor deze dienst namelijk niet door mij uitgezocht,
maar door één van de nieuwe ouderlingen,
namelijk door Gerard.

Niet door mij uitgezocht dus,
maar ik heb het wel een plaats gegeven in deze dienst.

En heel bewust heb ik het juist hier neergezet,

- Na de schriftlezing
en voor de preek -

omdat ik juist aan de hand van dit lied
die twee andere dingen uit deze dienst bij elkaar wil brengen;

Dit verhaal van David en Jonathan
en de bevestiging van ambtsdragers en de installatie van een pastoraal bezoeker.

Want die twee dingen lijken ook niet direct heel veel met elkaar te maken te hebben.

Maar juist via dit lied
gaan er voor mij toch wat lijnen lopen
van het één naar het ander.

Ik hoop iets van die lijnen zichtbaar te maken.

Het lied

Eerst iets over dat lied.

Voor wie is besmet met een kerkelijke traditie
waarin het begrip 'De ware kerk' een nogal eigen leven is gaan leiden,
ligt er misschien wel een drempel om dit lied binnen te komen.

Maar als die drempel van die eerste regel eenmaal is genomen,
dan hoop ik dat je ziet
dat dit niet een lied is dat voorschrijft hoe de ware kerk gestalte moet krijgen om ware kerk
te zijn
- wat wel en niet geloofd moet worden -
maar dat het eigenlijk een heel ontspannen lied is
dat de kerk bezingt
als een wonder dat uit Gods liefde is voortgebracht.

De ware kerk des Hereen,
in Hem alleen gegrond,
geschapen Hem ter ere,
de bruid van zijn verbond,
dankt aan zijn dood het leven.
Hij is haar bruidegom.
Want God, zo staat geschreven,
zag naar zijn dienstmaagd om.

...

Een ontspannen lied dus over de kerk.

Dat past bij een bevestigings- en installatiedienst.

Het past dat de blik daarbij gaat naar de kerk

- als we een paar mensen tot een bijzondere taak roepen,
dan laten we hen niet alleen in die taak,
maar dan staan we samen in die taak -

... blik naar de kerk in de breedte dus,
maar meer nog de blik naar de Heer van de kerk;

Hij is het die zijn kerk verzamelt en verzorgt,
zo hoorden we net uit het formulier.

Het is Christus' eigen kudde.
Hij heeft haar gekocht en betaald met zijn bloed.

Het is zijn kerk.

Jonathan

Goed, een prima lied dus voor een bevestiging en installatie.

Daarbij mag de kerk in haar volle breedte in beeld komen
en daarbij mag de grond van haar bestaan in beeld komen;
Christus zelf.

Maar hoe zit dat nu
met die geschiedenis van David en Jonathan?

Valt daarbij ook een lied van de kerk te zingen?
En van de Heer van de kerk?

...

Nou, dat is nu juist mijn verrassing ja,
dat ik denk dat dat heel goed kan.

En ik denk dat dat heel goed kan
door vooral goed op de positie van Jonathan te letten in dit verhaal.

In hem
zie ik in deze geschiedenis
de gestalte van de kerk zichtbaar worden.

...

Jonathan dus!

Wat valt er nu op bij Jonathan?

Wat is er bij hem zo opvallend,
dat ik bij hem de contouren van de kerk zie verschijnen?

...

Het belangrijkste daarin
is dat Jonathan in dit verhaal een enorme verschuiving maakt
in waar hij aan gebonden is.

Aan het begin van het verhaal is hij,
weliswaar de vriend van David,
maar vooral ook zoon van Saul.

Hij is niet minder dan de kroonprins.

En wat voor één!

Je zou toch willen dat hij koning werd?

De Heer had David toch wel gewoon achter de schapen kunnen laten om met Jonathan als koning verder te gaan?!

Maar deze kroonprins
legt zijn hele ziel en zaligheid
in de handen van die andere gezalfde;

David.

En wat gebeurt daar dan?

Zoon van Saul

David gaat dus in zijn nood naar Jonathan toe.

En David benadert hem
als de zoon van Saul.

Wat heb ik
je vater misdaan,
dat hij me wil doden?!

En Jonathan reageert ook als de zoon van Saul.

Er is geen sprake van dat jij moet sterven,
mijn vader doet immers nooit iets
zonder mij in vertrouwen te nemen.

Zo begint het dus;
Jonathan is de zoon van Saul.

Daarin ligt zijn toekomst besloten.

...

Even een klein uitstapje hierbij,
waarin voor mij nu al iets van de kerk zichtbaar wordt
in de persoon van Jonathan.

Bij die felle reactie van Jonathan
- er is geen sprake van dat jij moet sterven! -
moet ik denken aan het woord van Petrus
- de rots waarop Christus zijn kerk bouwt -
als Jezus zijn lijden en sterven voorzegt.

Geen sprake van,
zegt Petrus dan.

God verhoede dat!

Maar Jezus wijst dan Petrus zijn plek.

Achter Mij jij!

En zoiets gebeurt hier ook.

De lijdensweg van David komt in beeld
en Jonathan sluit aan
achter David.

En dat is heel bijzonder,
want waarom zou hij?

Hij is de kroonprins!

Naam des Heren

Maar goed,
David komt dus naar Jonathan
omdat Saul hem wil doden.

En Jonathan ziet de ernst van de situatie niet direct.

Zijn vader zal hem erover gesproken hebben,
zoals Saul dat de vorige keer inderdaad gedaan heeft.

Maar David weet Jonathan van de ernst van de situatie te overtuigen
en dan drukt David zich sterk uit.

Hij zweert.

Zowaar de Heer leeft
en zowaar jij leeft,
ik ben slechts één stap van de dood vandaan.

En dat is een opvallende trek in dit verhaal,
dat hier tussen David en Jonathan
opvallend veel de naam van de Heer wordt uitgesproken.

...

In vorige preken over de geschiedenissen van David
heb ik er wel op gewezen
dat er in veel gevallen maar weinig te zeggen is van wat God nu precies doet in die
geschiedenissen.

En dat mag ons voorzichtig maken
om niet te gemakkelijk te spreken van wat God doet
en hoe Hij ons nabij is.

Maar hier wordt zijn naam veelvuldig betrokken
bij waar David en Jonathan zich aan elkaar verbinden.

En dat moet dan,
bij het luisteren naar deze geschiedenis,
wel onze aandacht krijgen.

...

En ik maak hier eerst de aansluiting naar de bevestiging van ambtsdragers.

Daarbij spreken we best grote woorden uit.

Jullie hebben JA gezegd
op de vraag:

Geloof je dat in jouw roeping tot het ambt in deze gemeente
Gods stem klinkt?

Dat is een groot woord,
om zo
wat God doet
rechtstreeks te verbinden
met wat wij doen als we mensen in het ambt bevestigen.

En het is met schroom
dat we deze woorden gebruiken.

We hebben het daarover gehad.

Roeping is een groot woord.

Er zit in jullie keus om deze taken op te pakken
ook allerlei overweging van praktische aard.

Dat is allemaal niet zo één op één met een rechtstreekse roeping door God te verbinden.

Maar toch
als jullie die stap dan toch zetten
om deze taken op te pakken,
dan is er tegelijk een besef dat je iets gaat doen
waarmee je reikt naar iets
dat verder gaat dan wat je uit jezelf kunt waarmaken.

Zonder God gaat het niet.

...

En zoiets zit er ook in deze geschiedenis van David en Jonathan.

Die twee hebben elkaar vriendschap gezworen.

Daar zit natuurlijk gewoon een heel menselijke kant aan.

Die twee hebben in elkaar een zielsverwantschap gevonden.
Die zijn verknocht aan elkaar.

Maar nu komen ze in hun vriendschap ergens voor te staan
dat veel verder reikt
dan die puur menselijke kant van de vriendschap.

Wat hier speelt
kan niet buiten iets dat groter is dan wat David en Jonathan voor elkaar kunnen betekenen
om.

Wat hier speelt
heeft God nodig
en daarom wordt in het spreken van de verbondenheid van David en Jonathan hier
steeds de naam van de Heer erbij aangeroepen.

Wat hier speelt
gaat verder dan wat David en Jonathan samen waar kunnen maken.

Twee families

En wat gebeurt er dan?

...

Wat er gebeurt
is dat heel nadrukkelijk
op een heel cruciaal moment
Jonathan zich helemaal aan David verbindt.

Helemaal zich achter hem opstelt.

...

Ze hebben dat plan samen voor bij die maaltijd,
dat David daar weg blijft.

Daarbij wordt nadrukkelijk de familie van David benoemd.

Niet bij Saul gaat hij aan tafel,
maar in zijn vaderstad
voor een familiemaaltijd,
om bij zijn broers te zijn.

De band tussen David en Jonathan is geen bloedband.

En zo komt in beeld de enorme beweging die Jonathan maakt.

Hij gaat als kroonprins uit het huis van Saul
achter de Gezalfde uit het huis van Isaï.

En Saul doet er alles aan
om juist de afstand tussen hen zo groot mogelijk te maken.

Als David op de tweede dag weer aan de maaltijd ontbreekt,
dan spreekt hij tot Jonathan vanuit die afstand.

Waarom is die zoon van Isaï er nu alweer niet?!

En als Jonathan dan vertelt dat David naar Bethlehem is

- naar zijn eigen familie,

- naar zijn broers -

dan wordt in de woede uitbarsting van Saul nog weer eens duidelijk hoezeer hier die twee families tegenover elkaar staan.

Wist ik het niet

dat jij de kant van die zoon van Isaï hebt gekozen?!

Maar zolang die zoon van Isaï hier op aarde rondloopt

ben jij

- Jonathan -

je leven

en je koningschap niet zeker!

...

Die vraag komt hier boven;

Bij welke familie is Jonathans toekomst verzekerd?

Zoon van Saul of zoon van Isaï?

Jonathan staat hier dus voor de keus:

Koning worden in het huis van zijn vader,

of zijn leven neerleggen in de handen van de zoon van Isaï.

Genesis

En dan zijn er ondertussen diepe klanken het verhaal binnengekomen.

Saul zegt

- zo is het in onze vertaling niet weergegeven -

dat Jonathan de naaktheid van zijn moeder te schande maakt.

En hij wil David van de aardbodem wegvagen.

Dat zijn woorden die de sfeer van Genesis 2, 3, 4 oproepen.

De slang was de naaktste van alle dieren van het veld.

Het bloed van Abel schreeuwt van de aardbodem.

Het kwaad is bij Saul volledig geworden.

Zo diep zitten we hier.

...

En let dan eens op wat Jonathan doet.

...

Als ik roep:
'Nee, verderop ligt de pijn',
had hij met David afgesproken,
'dan moet je vertrekken,
want dan is het de Heer zelf
die je wegzendt.'

...

David,
de zoon van Isai
komt bij Jonathan,
de zoon van Saul,
omdat Saul zijn leven bedreigt.

En Jonathan krijgt van zijn vader Saul te horen
dat die zoon van Isai
een bedreiging is voor zijn leven
en voor zijn koningschap.

Zolang die zoon van Isai op de aardbodem rondloopt,
ben jij je leven en je koningschap niet zeker!

...

En David is hier de loser.

Hij moet vluchten,
de macht is aan Saul.

...

En Jonathan ziet hierin de weg van God.

Je moet vertrekken, David,
want het is de Heer die je wegzendt.

En Jonathan kiest voor deze weg.

Zijn leven en zijn toekomst
legt hij in de handen van deze vluchteling.

En de woorden die hij spreekt
roepen ook weer het begin van Genesis in gedachten.

En dan wordt duidelijk
hoe totaal anders dan zijn vader Saul
Jonathan is.

...

Tegen de slang,
de vader van het kwaad,
in wie het kwaad volledig is,
had de Heer gezegd:

Ik zal vijandschap zetten
tussen jou en de vrouw
tussen jouw zaad en haar zaad.

Hier zegt Jonathan
tegen David:

Dat de Heer zal zijn
tussen mij en jou
tussen mijn zaad en jouw zaad
tot in eeuwigheid.

...

Jonathan
dat is de kerk op haar best.

Want de kerk zoekt haar leven
buiten zichzelf
in Jezus Christus.

...

De ware kerk des Heren,
in Hem alleen gegrond,
geschapen Hem ter ere,
de bruid van zijn verbond,
dankt aan zijn dood het leven.
Hij is haar bruidegom.
Want God, zo staat geschreven,
zag naar zijn dienstmaagd om.

Amen